

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону

Международная стратегия экономического развития региона

International Strategy of Region Economic Development

Матеріали

V Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Суми, Україна, 27 листопада 2014 року)

Суми
Сумський державний університет
2014

РОЗДІЛ 5 МІЖНАРОДНІ ТА РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

РАЗДЕЛ 5 МЕЖДУНАРОДНЫЕ И РЕГИОНАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ЭКОНОМИКИ ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ

SECTION 5 INTERNATIONAL AND REGIONAL ASPECTS OF ENVIRONMENTAL ECONOMICS

ЕКОЛОГІЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ: ПЕРЕВАГИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ

Костюченко Н. М., к.е.н., доц.

Якушко Т. В., студент

Гаврилова В. В., студент

Сумський державний університет, Україна

В останні роки український бізнес усе частіше звертає увагу на соціальну відповідальність, що полягає в поєднанні трьох основних аспектів: соціального, економічного та екологічного, а також встановленні балансу між ними. Соціальна відповідальність – це певний феномен, який заохочує кожну людину враховувати інтереси суспільства в цілому та брати на себе відповідальність за вплив своєї діяльності на інших людей, громади, навколишнє середовище [1]. Наразі у зв'язку з наростанням екологічних проблем, а також все більшим впливом тенденції до ведення здорового способу життя, найбільш актуальним постає саме екологічний вектор відповідальності. Екологічна відповідальність підприємств розглядається як обов'язок, що полягає у превенції та відшкодуванні екологічних наслідків від діяльності компанії, її продукції та об'єктів [2]. На сьогоднішній день 33,8% технологій, що використовуються на підприємствах України, є потенційно небезпечними з позицій промислових аварій; майже 80% населення проживає в екологічно небезпечних регіонах [3].

Разом з тим, на даний час практика впровадження екологічної відповідальності бізнесу в Україні досі не поширена. Вітчизняні підприємства, перш за все, турбуються про уникнення витрат на розробку, на впровадження та функціонування програм

природоохоронного характеру, щоб не зменшувати свої прибутки; і не враховують майбутні перспективи розвитку та загальносвітові тенденції до зростання значення соціальної відповідальності бізнесу. Разом з тим, екологічні норми і вимоги стають сьогодні одним з найбільш важливих інструментів відносин між країнами, загострення боротьби за ринки збуту продукції, екологічними бар'єрами для обмеження ввозу в країну багатьох видів промислової і сільськогосподарської продукції [5].

Аналізуючи практику передових країн світу, слід зазначити переваги від реалізації екологічної відповідальності бізнесу:

- розширення ринків збуту; Відповідність продукції міжнародним екологічним стандартам позитивно позначається на обсягах збуту продукції (в першу чергу, за рахунок збільшення її експорту) [6].

- зниження собівартості продукції за рахунок впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій, повторного використання сировини та раціонального екологічного менеджменту [7];

- розширення доступу до кредитних ресурсів комерційних банків;

- дотримання концепції екологічної відповідальності збільшує обсяг інвестицій, адже вказує потенційним інвесторам на те, що на виробництві ведеться цілеспрямована політика щодо підвищення ефективності використання природних ресурсів, якості вироблюваної продукції, впровадження ресурсозберігаючих технологій, технологій попередження забруднення та переробки відходів [6];

- розширення клієнтської бази та підвищення лояльності споживачів, оскільки все більша кількість потенційних клієнтів віддає перевагу екологічно чистій продукції [7];

- фірма здобуває довгострокові конкурентні переваги у вигляді всестороннього співробітництва (між бізнесом, громадськістю та владою) та технологічної кооперації. В результаті підприємство отримує суспільну репутацію та поліпшення іміджу, зростає вартість нематеріальних активів.

Крім того, значні переваги від запровадження екологічної відповідальності бізнесу отримує держава і суспільство: вирішення частини ключових екологічних питань, відповідність нормам і стандартам світової економіки з урахуванням екологічної складової, збереження здоров'я населення та ін. [8].

Однак, перелічені вище вигоди проявляються в довгостроковому періоді, а зважаючи на протиріччя між ринковою сутністю бізнесу та бажанням отримати максимальний прибуток

сьогодні та неринковою сутністю потреби у збереженні навколишнього середовища виникає питання: що першочергово спонукає підприємців до екологізації своєї діяльності? Можна виділити 3 основні мотиви:

1) вплив з боку держави. Держава регулює відповідальність підприємств за рахунок введення екологічного податку, встановлення відповідних норм та стандартів, а також проведення екологічних інспекцій та перевірок. У разі виявлення правопорушень на підприємство накладаються штрафи.

2) наявність перспектив, які можуть принести підприємцю прибуток у разі посилення екологічної відповідальності. Цю причину можна розглядати з огляду на наведені вище переваги екологічно відповідального виробництва.

3) ментальна трансформація особистості, що закладає підвалини до створення нового екологічного світогляду і екологічної етики підприємця, як однієї з її складових. Яскравим прикладом прояву екологічної етики можна назвати впровадження та використання концепції «Зеленого офісу», яка існує в світі вже понад 30 років, проте в Україні є відносно новою. Дана концепція містить у собі комплекс заходів, які дозволяють зробити роботу в офісі більш економічною та екологічною (використання офісних меблів з переробленої сировини, більш ефективне користування природним освітленням та ін.) [4].

Корпорація «Apple» є однією з лідерів за рівнем екологічної відповідальності у своїй сфері. Вона переробляє вторинну сировину та зменшує використання матеріалів у виготовленні продукції за рахунок зменшення її розміру, збільшення міцності та довговічності продукції. У сфері послуг відома шведська компанія «H&M», якій вдалося зменшити відходи текстилю у навколишньому середовищі (у фірмових магазинах приймається старий непотрібний одяг і перенаправляється на переробку), а також зменшити викиди CO₂ в атмосферу за рахунок використання морського транспорту на протигагу авіаційному. В Україні компанія «Interpipe Steel» використовує екологічно чисту сировину та матеріали, шумоізоляцію та систему газоочистки, яка не дозволяє шкідливим речовинам та пилу потрапляти до навколишнього середовища; на підприємстві запроваджено замкнений цикл циркуляції води.

Аналізуючи все вищесказане, можна зробити висновок, що екологічна відповідальність підприємств, як складова соціальної відповідальності, є важливою та невід'ємною частиною розвитку сучасного суспільства загалом та бізнесу зокрема. Проте, для

досягнення максимальної ефективності від її застосування екологічна відповідальність повинна стати не просто атрибутом, що забезпечує прихильність споживачів та позитивний імідж компанії, а життєвою філософією нації.

1.Грiшнова О.А. Екологічний вектор соціальної відповідальності/ О.А. Грiшнова, В.П. Думанська // Економіка і управління. – 2011. – №3. – С.32-41.

2. He M. Sustainable development and corporate environmental responsibility: evidence from Chinese corporations / M. He, J. Chen // Journal of Agricultural and Environmental Ethics. – 2009. – Vol. 22, Issue 4. – pp. 323-339.

3.Обзоры результативности экологической деятельности. Украина. Второй обзор / Европейская экономическая комиссия. Комитет по экологической политике. – ООН: Нью-Йорк и Женева, 2007. – 265 с.

4.Зелений офіс на практиці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.climateinfo.org.ua/content/zelenii-ofis-na-praktitsi>

5. Карпіщенко О.І. Екологічний менеджмент в Україні / О.І. Карпіщенко, Р.Ю. Карабка // Економічні проблеми сталого розвитку: тези доповідей науково-технічної конференції викладачів, співробітників, аспірантів і студентів факультету економіки та менеджменту, присвяченої дню науки в Україні. – Суми: СумДУ, 2011. – Ч.2. – С. 149-150.

6. Колмакова В.М. Еколого-економічна оцінка ефективності впровадження екологічного менеджменту у виробництво / В.М. Колмакова, М.В. Ільїна // Екологічний менеджмент у загальній системі управління : тези доповідей Десятої щорічної Всеукраїнської наукової конференції. – Суми : СумДУ, 2010. – Ч.1. – С. 139-142.

7. Кошевець В.В. Екологічна відповідальність бізнесу: переваги та обмеження. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/27_NPM_2012/Economics/6_116688.doc.htm

8.Смоленніков Д.О. Роль екологічної відповідальності бізнесу на шляху до сталого розвитку / Д.О. Смоленніков // Вісник СумДУ. Серія економіка, 2013. – № 4. – С. 35-39.

ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ

Кривенко С. В., к.е.н., доц.

Полтавський інститут бізнесу Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Ю. Бугая, Україна

Стан функціонуючої системи поводження з відходами в Україні характеризується як кризовий. Одним із чинників, що зумовлює таке становище, є нагромадження великої кількості твердих побутових відходів (ТПВ), поводження з якими перетворилося на складну еколого-економічну проблему. Не розроблені науково-обґрунтовані стратегії, методи та механізми ефективного управління цією сферою